

Nr 55.

Av herr **Holmgren**, *anslag till viss undervisning i medicin vid karolinska institutet.*

Såväl år 1925 som år 1926 har karolinska institutets lärarekollegium gjort framställning om ett anslag av 4,000 kronor till förstärkning av lärarekrafterna i medicin. Båda gångerna har universitetskanslern hos Kungl. Maj:t tillstyrkt avlåtande av proposition härom. Lärarekollegiets senaste framställning i ärendet daterad den 14 maj 1926 innehåller följande.

»Enligt den nya undervisningsordningen, som trädde i kraft år 1924, är undervisningen i medicin fränsett assistenttjänstgöringen, koncentrerad till nio månader i stället för de förutvarande tio. Av dessa nio månader fullgöras sex vid serafimerlasarettet. Under sistnämnda tid äro studenterna enligt gällande bestämmelser förbjudna att gå på andra tjänstgöringar eller kurser utom på patologicum (vartill kommer den nyinrättade obligatoriska kursen i röntgenlära, samt om utrymmet tillåter, den kliniska laboratorns kurs, vilka båda kurser intimt sammanhännga med tjänstgöringen i medicin). Avsikten med detta förbud är, att de skola under tjänstgöringstiden odelat ägna sig åt arbetet på den medicinska kliniken. Detta är också alldeles nödvändigt, om på så kort tid ett något så när rimligt minimimått av klinisk utbildning för den kommande läkareverksamheten skall hinna förvärfvas.

Det är därför också givet, att det är av största betydelse att tjänstgöringsförhållandena och undervisningen ordnas så att studenterna verkligen kunna utnyttja sin arbetsdag fullständigt och icke ha känslan av att vara sysslösa eller av att ha kunnat bättre använda sin tid.

Det är icke utan, att anmärkningar, som äro värda det största beaktande ur nämnda synpunkter, kunna göras mot det nuvarande undervisningssystemet. Den enda ordnade undervisning i medicin, som bestås studenterna, är nämligen varannan dag två timmars föreläsning av professorn på kliniken och varannan dag 1 1/2 timmes föreläsning på polikliniken. Den övriga delen av dagen äro studenterna hänvisade till sig själva. På grund av klinikernas ringa storlek (den ena kliniken har mellan 80 och 90 sängar för 30 tjänstgörande, den andra något mer) kan varje student ej påräkna att ha mer än genomsnittligt tre patienter på en gång. Då medelvårdtiden för de sjuka vid de medicinska klinikerna är omkring 30 dygn, så blir alltså 3 nya patienter i månaden ungefär vad som kan delas ut till varje tjänstgörande. Detta kan icke ge dem full sysselsättning. De ha sålunda utan tvivel tid att ta emot mer undervisning. Det är också ytterst önskligt att de få sådan. Det kan icke vara lämpligt, att professors föreläsningar äro den enda undervisningen på kliniken. Detta är ännu mindre rimligt i ett kliniskt ämne än ifråga om de s. k. teoretiska ämnena före med. kandidatexamen. I flertalet av dessa är undervisningen icke begränsad till professors föreläsningar utan dessa kompletteras genom annan undervisning i form av praktisk handledning och kurser. Så är förhållandet i anatomi, fysiologi, kemi och patologi.

Det är mycket viktigt att omsorgsfullt arbete nedlägges på studenternas praktiska utbildning under tjänstgöringen i medicin. Professorns föreläsningar måste gå ut på att lämna en systematisk översikt över ämnet och han kan omöjligt hinna meddela någon praktisk träning. Det torde vara endast med allra största svårighet, som det låter sig göra att på sex månader ge en summarisk översikt över ämnet. Under de kurser, som hittills hållits sedan den nya undervisningsordningen hösten 1924 trädde i kraft, har det icke lyckats att genomgå ämnet, trots insättandet av extra föreläsningar, men det är att hoppas, att detta med ökad erfarenhet skall lyckas. Men därtill erfordras allra minst hela det stadgade antalet föreläsningstimmar. Det torde icke vara rimligt att ålägga professorn undervisa större antal timmar än han för närvarande gör, nämligen sex timmar i veckan under nio månader av året. Denna betydande börda, som är större än för någon annan professor, åtog sig professorerna i medicin frivilligt för att möjliggöra de förbättringar i undervisningen, som den nya undervisningsordningen avser att medföra. De ifrågasätta ej heller nu någon lättnad i denna börda. Men denna undervisning för studenterna är icke tillräcklig. De få för litet handskas med sjuka. Det är därför nödvändigt att söka bereda nämnda professorer hjälp vid undervisningen.

Den brist i studenternas praktiska utbildning, som nu påtalas, är icke ny. Den har funnits i viss grad i långa tider. Men den gör sig av flera skäl starkare gällande och är mera ödesdiger nu. Fordringarna på de blivande läkarna ifråga om förmåga att utreda och behandla sjukdomsfall måste undan för undan stiga. Därigenom också fordringarna på undervisningen. Före den nya undervisningsordningen ägde ingen systematisk undervisning i medicin rum vid karolinska institutet. Den nya ordningen eftersträvades till stor del just för att möjliggöra en mera systematiserad undervisning, vilken med rätta ansågs nödvändig. Innan en sådan fortskridande undervisning fanns, förelästes litet här och litet där över hela området alltefter som det passade och alltefter som man hann. Då det ändå icke kunde vara tal om att genomgå ämnet på föreläsningarna under de fyra månader, som då stode till buds, kunde man lättare ägna en del av tiden till den mera praktiska utbildningen genom att i större omfattning genomgå sjukdomsfallen alltefter som de inkommo, genom att ägna mer tid åt ronder m. m. Tiden är nu mycket mera knapp för sådant. Vidare torde det vara obestridligt, att ansvaret för studenternas utbildning i medicin och för utbildningens resultat kännes på ett helt annat sätt nu än förut, då ansvaret delades med vederbörande lärare i Uppsala eller Lund. Detta måste räknas som en av de vinster, som den nya ordningen medfört.

Som framgår av ovanstående, är det enligt kollegiets mening trängande nödvändigt att få mer arbetskraft för undervisningen i medicin. En del kan vinnas genom att instruktionen för kliniske laboratorn ändras i den riktning, som kollegiet i skrivelse den 8 april 1926 föreslagit, så att hans undervisning blir ökad. Detta kan komma att i viss grad förbättra den viktiga laboratorieundervisningen. Det är emellertid icke tillräckligt. Det behövs också mer handledning ifråga om hela det övriga praktiska arbetet. Det behövs praktiska övningar och småkurser i olika delar av ämnet, allteftersom professorns undervisning fortskrider och efter anvisning av honom. Denna undervisning kan med fördel anförtros åt vardera klinikens underordnade läkare, dels så att någon av dem på anmodan av professorn genomgä en viss begränsad uppgift med klinikens samtliga 30 studenter, dels så att var och en av underläkarna höllo praktiska övningar med den mindre

grupp studenter, som fått sig patienter tilldelade på hans sjukavdelning. Eller på vilka andra sätt som helst, som kunna befinnas ägnade att ge goda praktiska resultat.

Kollegiet gjorde förra året framställning i enahanda syfte. Emellertid upptogs frågan icke av Kungl. Maj:t i statverkspropositionen. På sista tiden har frågan ytterligare vunnit i aktualitet genom de uttalanden, som gjorts såväl av de yngre läkarnas förening som ock av de medicine studerande i deras organ 'Meddelanden från medicinska föreningen'. Ehuru icke i dessa uttalanden något klander framförts mot undervisningen i medicin, finner man emellertid, hur studenterna och de som nyss avslutat sina studier ha en stark känsla av, att tiden under studierna icke blivit utnyttjade som den borde och kunde. Det är utan tvivel riktigt och kollegiets föreliggande framställning går just ut på att försöka avhjälpa denna betänkliga brist i vad angår tjänstgöringen i invärtes medicin.

Kollegiet får därför, i likhet med föregående år, hemställa, att Ni ville hos Kungl. Maj:t göra framställning om avlåtande av proposition till 1927 års riksdag med förslag

att till förstärkning av lärarekrafterna i medicin vid karolinska institutet bevilja ett ordinarie anslag av 4,000 kronor.

Stockholm den 14 maj 1926.

På karolinska institutets lärarekollegii vägnar:

Hj. Forssner.

Nils Löwbeer.»

Som av lärarekollegiets framställning framgår avser det begärda anslaget att möjliggöra anordnandet av en undervisning i det för den praktiserande läkaren viktigaste ämnet, invärtes medicin, vilken undervisning nu icke finns och utan detta anslag icke kan komma till stånd.

Det är ägnat att väcka förvåning, att Kungl. Maj:t icke i statsverkspropositionen upptagit medel för ändamålet, men däremot t. ex. föreslår inrättandet av tre ordinarie professurer i röntgenologi. Hur välkommet det än är att få dylika professurer till stånd, så är det emellertid nödvändigt att påpeka att genom deras inrättande icke någon ny undervisning möjliggöres, som icke förut varit tillgodosedd, utan att åtgärden endast betyder så att säga uppflyttande i högre löneklass av de sedan länge befintliga lärarna i radiologi vid rikets medicinska fakulteter. Det synes mig då påtagligt, att om statsfinansiella skäl göra det omöjligt att både inrätta radiologiska professurer och ge anslag till förbättrad undervisning i medicin, det sker mindre skada genom att det förra ändamålet får anstå än genom att undervisningen i medicin fortfarande bibehålles i sitt nuvarande otillfredsställande skick.

Jag får därför vördsamt hemställa,

att riksdagen till förstärkande av lärarekrafterna i medicin vid karolinska institutet beviljar ett extra anslag för budgetåret 1927—1928 av 4,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1927.

Israel F:son Holmgren.

